

1.5. Panna Marie Královna

Mariino kralování je pro katolíky zárukou, že naše prosby u Boha mají nejvyšší možnou váhu, protože přicházejí od té, která sedí na trůnu hned vedle svého Syna.

Panna Maria Královna (Regina) je zobrazována jako mocná panovnice, jejíž zjev má hluboký teologický význam.

V ikonografii se tento typ často nazývá **Pannou Marií Všemi milovanou** (**Pantanassa**) nebo **Velebnou** (**Majestas**).

Základní ikonografický vzorec: Panna Maria Královna

- **Trůn (Cathedra):** Masivní sedadlo, často s poduškami, symbolizuje její královskou hodnost a stabilitu Církve. Maria je zde chápána jako „Živý trůn Nejvyššího“.
- **Božské Dítě (Emanuel):** Sedí uprostřed na Mariině klíně. Pravicí žehná a v levici drží svitek (Logos – Boží Slovo). Je zobrazen jako „malý dospělý“, což značí jeho věčnou moudrost.
- **Hvězdy na plášti (Tři hvězdy):** Objevují se na čele a na ramenou. Jsou symbolem jejího **ustavičného panenství**: před porodem, při porodu i po porodu.
- **Nápisy (Tituly):** Na ikonách bývají řecké zkratky **MP ΘΥ** (*Mētēr Theou* – Matka Boží). U hlavy Krista pak **IC XC** (*Iisous Christos*).
- **Zlaté pozadí (Aura):** Zlato v ikonografii není barvou, ale „nestvořeným světlem“. Symbolizuje Boží přítomnost, nebe a věčnost, kde není stínu.
- **Purpurové střevíce:** V byzantské a rané tradici byly purpurové (červené) boty výsadou císařů. Na ikoně potvrzují její titul Královny.

Význam pohledu

Na těchto ikonách se Maria i Ježíš často dívají přímo na diváka. Tento „přímý pohled“ v tradiční ikonografii slouží k **navázání osobního vztahu**. Královna zde není vzdálenou vládkyní, ale tou, která přijímá poddaného k audienci a předkládá mu svého Syna jako Cestu.

1. Koruna (Diadém)

- **Původ:** Odkazuje na 12. kapitolu Apokalypsy (Zjevení sv. Jana): „Žena oděná sluncem... a na hlavě korunu z dvanácti hvězd.“
- **Symbolika:** Dvanáct hvězd představuje dvanáct kmenů Izraele (Starý zákon) a dvanáct apoštolů (Nový zákon). Maria je spojnicí mezi oběma smlouvami. Koruna je často zlatá, což symbolizuje božské světlo a její účast na Kristově vítězství.

2. Barvy roucha: Modrá a Červená

- **Tmavě modrý plášť (Maforion):** Modrá je barvou lidství a nebeské hloubky. Naznačuje, že Maria je člověk, který byl „přikryt“ Boží milostí.
- **Červený spodní oděv (Purpur):** Červená je barvou králů, krve a božství. Symbolizuje, že Maria v sobě nosila Boha. Jako Královna je často zobrazována v rouchu, které kombinuje tyto barvy se zlatým lemováním, což značí její neustálou blízkost Nejsvětější Trojici.

3. Trůn

(*Sedes Sapientiae* – Stoliice moudrosti).

- **Materiál:** Často bývá mramorový nebo zlatý, zdobený drahokamy.
- **Význam:** Trůn symbolizuje stabilitu Církve a Mariinu autoritu. Maria sama je „Trůnem“, na kterém spočívá Kristus (pokud je zobrazena s dítětem). Je-li zobrazena sama, trůn vyjadřuje její panování nad anděly a svatými.

4. Žezlo nebo Královské jablko

V západním tradičním umění drží Maria v pravici žezlo.

- **Symbolika:** Žezlo není nástrojem útlaku, ale symbolem **přímluvné moci**. Tradiční katolíci věří, že Marie „vládne“ Božímu srdci svými prosbami. Žezlo bývá často zakončeno lilií (čistota).

5. Postoj a gesto ruky

- **Hodegetria (Ukazatelka cesty):** I jako Královna Maria často jednou rukou ukazuje na Krista (nebo na jeho stranu). Tím říká: „*Dělejte všechno, co vám řekne.*“ Její královská moc slouží výhradně k tomu, aby přiváděla poddané k pravému Králi.
- **Vznešený klid:** Její obličej nebývá zkřiven emocemi; vyjadřuje královský pokoj (*Pax*) a vážnost, která vzbuzuje úctu (bázeň Boží).

6. Měsíc pod nohama a drak

Pod nohama Marie Královny často vidíme srpek měsíce a někdy hlavu hada (draka).

- **Měsíc:** Symbolizuje proměnlivost světa a čas. Maria stojí nad časem a pomíjivostí.
- **Had:** Odkazuje na knihu Genesis (3,15). Královna je tou, která svou patou drtí hlavu nepřítele. Je to obraz **Vítězné Královny**, která bojuje proti silám temnoty za své děti.

7. Andělské kůry

Kolem trůnu bývají zobrazeni andělé (často cherubové a serafové), kteří Marii slouží nebo ji uctívají. To podtrhuje její titul **Regina Angelorum** (Královna andělů). V hierarchii stvoření stojí Maria, ač člověk, nad všemi andělskými chóry díky své plnosti milosti.

Zajímavost: Na mnoha obrazech Marie Královny je její plášť sepnut **sponou (fibulou)**, která má tvar kříže nebo monogramu Jména Ježíš. To je připomínka, že její královská důstojnost je zcela závislá na jejím Synu – bez něj by nebyla nic, s ním je panovnicí vesmíru.

1. Teologický základ: Proč je Maria Královnou?

V tradičním pojetí se Mariino královské prvenství neodvozuje od světské slávy, ale od dvou hlavních pilířů:

- **Božské mateřství (*Maternitas Divina*):** Je Královnou, protože je matkou Krále. Kristus je Králem celého vesmíru svou přirozeností; Maria má na této důstojnosti účast skrze své vyvolení a souhlas (*Fiat*).
- **Spoluvykoupení (*Coredemptio*):** Maria je Královnou po boku Krista, protože s ním trpěla pod křížem. Jako byla Eva spojena s Adamem v pádu, je Maria (Nová Eva) spojena s Kristem (Novým Adamem) ve vítězství nad hříchem a smrtí.

2. Symbolika a liturgické texty

Tradiční liturgie tohoto svátku používá silné obrazy z Písma svatého a tradice:

- **Žalm 44:** „*Královna stojí po tvé pravici v rouchu zlatém, oděná pestrostí.*“ Tento text se v liturgii často používá k popisu její nebeské slávy.
- **Vítězství nad bludy:** Tradiční katolík vnímá Marii Královnou jako tu, která „sama potírá všechny bludy na celém světě“. Je to královna bojující Církve (*Ecclesia Militans*).
- **Zasvěcení světa:** Pius XII. spojil tento svátek s obnovou zasvěcení lidstva Neposkvrněnému Srdci Panny Marie, což propojuje tento titul s tvým předchozím dotazem.

3. Proč 1. května? (Tradiční vs. Nový kalendář)

Zde dochází k důležitému rozlišení, které pravověrní katolíci velmi vnímají:

1. **V tradičním ritu (1962):** Svátek je pevně stanoven na **1. května**. Byl tak zvolen záměrně, aby křesťanský řád „pokřtil“ první májový den, který se v moderní době stal symbolem sekulárního svátku práce a socialistických hnutí. Maria Královna zde stojí jako ochránkyně pravého řádu.
2. **V novém kalendáři (1969):** Svátek byl přesunut na 22. srpna (oktáv Nanebevzetí). Pravověrní katolíci však dávají přednost květnovému termínu, protože jím začíná celý „Mariánský měsíc“ pod její královskou ochranou.

4. Duchovní význam pro věřícího

Pro tradičního katolíka znamená uznání Mariina kralování praktický závazek:

- **Uznání její autority:** Maria není jen „přímělkyně“, je to panovnice, které dlužíme úctu a poslušnost.
- **Ochrana v boji:** V tradičních textech se Maria Královna vzývá jako „Hrozná jako vojsko šikované k boji“. Věří se, že pod jejím praporem je křesťan v bezpečí před útoky zlého.
- **Sociální panství Krista:** Svátek Marie Královny úzce souvisí s doktrínou o **Sociálním panství Ježíše Krista** (*Quas Primas*). Pokud má Kristus kralovat nad národy a zákony, musí mu po boku stát Maria jako Královna.

5. Lidová zbožnost: Korunovace

V mnoha tradičních farnostech se 1. května (nebo první neděli v květnu) koná „**Korunovace Panny Marie**“.

Průvod dětí a věřících nese věnec z květin, který je slavnostně položen na hlavu sochy Panny Marie, zatímco se zpívá hymnus *Regina Caeli* (Raduj se, Královno nebeská). Tím se veřejně uznává, že ona je paní daného místa, rodiny i srdce.